Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone:+358 9 584 50 290
Fax:+358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

Asia: Suomen UNICEFin lausunto Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittiseen selontekoon
Viite: VNS 10/2021

YLEISTÄ

Suomen UNICEF kiittää eduskunnan sivistysvaliokuntaa mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta. Selonteossa on tarkasteltu monia ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta tärkeitä ulottuvuuksia, joista yksi esimerkki on Suomen vahva sitoutuminen monenkeskiseen yhteistyöhön. Suomen UNICEF keskittyy kuitenkin lyhyessä lausunnossaan tarkastelemaan erityisesti koulutusoikeuksien sekä laajemmin lapsen oikeuksien asemaa selonteossa.

1. Koulutusoikeudet

Selonteossa on tunnistettu Suomen oikeusvaltion yhdeksi vahvuudeksi kaikkien lasten saama laadukas koulutus. Selonteon osiossa **4.5. Oikeusvaltiotuki Suomen kehityspolitiikassa** koulutusta ei kuitenkaan käsitellä lainkaan, vaikka koulutus on nivottu keskeiseksi osaksi kestävien yhteiskuntien rakentamista Suomen kehityspolitiikan painopisteessä *Koulutus ja rauhanomaiset demokraattiset yhteiskunnat* ja *Kehityspolitiikan ylivaalikautisessa selonteossa* koulutus on jopa nostettu omaksi päätavoitealueekseen.
Selonteon osiossa **4.6. Yhdenvertaisuuden ja oikeusvaltion puolustaminen koronapandemian hallinnassa** tunnistetaan, että korona on koetellut kaikkia keskeisiä ihmisoikeuksia maailmanlaajuisesti ja todetaan, että korona on erityisesti uhannut oikeutta elämään sekä oikeutta riittäviin terveyspalveluihin.

→ **Selonteossa tulisi tunnistaa vahvemmin koulutusoikeuksien merkitys ja niihin kohdistuvia kansainvälisiä ja kansallisia uhkia.** Koronapandemia uhkaa mitä suurimmissa määrin yhden kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevan ihmisryhmän, eli lasten koulutusoikeuksia ja oikeutta kehittyä täyteen potentiaaliinsa. Koronapandemian vuoksi asetut koulusulut ovat koskettaneet 1,6 miljardia lasta ja nuorta, ja syventäneet kansainvälistä oppimisen kriisiä entisestään etenkin kehittyvissä maissa. 168 miljoonaa lasta on ollut kokonaisen vuoden pois koulusta, yksi kolmannes kaikista maailman kouluikäisistä lapsista eli 463 miljoonaa lasta ei ole päässyt etäopetuksen piiriin. Koulujen jälleen avautuessa maailmanlaajuisesti tulemme huomaamaan, että alun perin vain mahdollisina kielteisinä seurauksina tunnistetut asiat kuten oppimistulosten huonontuminen, sekä koulupudokkuuden, teiniraskauksien ja lapsityövoiman lisääntyminen ovatkin jo todellisuutta. Suomessa oppimistulosten huononeminen, peruskoulun keskeyttäneiden oppilaiden määrän kasvu ja maahanmuuttajataustaisten lasten heikompi koulumenestys olivat keskeisiä koulutusoikeuksia haastavia ongelmia jo ennen koronaa.

2. Lapsen oikeudet laajemmin

Lapset ovat koronapandemian vaikutuksista mahdollisesti eniten kärsinyt ihmisryhmä maailmassa. Pandemia on kansallisestikin osoittanut, että lapset jäävät helposti päätöksenteossa jalkoihin, jos päätöksiä tehdään ilman, että lapsen etu otetaan ensisijaisesti huomioon. Lapset ikäryhmänä ovat yksi haavoittuvimpia väestöryhmiä olipa kyse aseellisista konflikteista, ilmastonmuutoksesta, taloudellisesta eriarvoisuudesta tai koronapandemiasta. Selonteossa lapset mainitaan kuitenkin lähinnä vain kansallisessa kontekstissa.

→ Lasten haavoittuvan aseman tunnistaminen tulisi näkyä selonteossa myös Suomen kehityspolitiikkaa käsittelevissä osioissa.

21.2.2022 Helsinki

Tarmo Heikkilä
Erityisasiantuntija

Mirella Huttunen
Julkishallintotyön johtaja

Suomen UNICEF ry
Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki
Finland